

Фондация „Международна социална служба-България”

В подкрепа на децата и семействата в България и извън граница

Доклад за дейността за 2015 година

Адрес на управление:
бул. „България” № 24, 5000 Велико Търново
Адрес за кореспонденция:
ул. „Поп Харитон” № 5, ет.1, офис 2, 5000
Велико Търново
Телефон / Факс + 359 62 600 038
e-mail:mss-iss@iss-bg.org

**Работа по случаи с международен
елемент:**
бул. „Дондуков” № 5, вх.В, ет.4, ап.14
1000 София
Телефон + 359 2 9888 624
Факс + 359 2 983 39 34
e-mail: miglena_bald@yahoo.com

Ние сме българска неправителствена организация, създадена през 2002 г.

Ние вярваме, че най-благоприятната среда за развитие на детето е семейната.

Ние оказваме подкрепа на деца и семейства, независимо от тяхната политическа, расова, етническа и културна принадлежност.

МСС-България продължава да бъде фокусирана върху предотвратяване на изоставянето на деца, на насилието над тях, за реинтеграция в семейна среда, за развитие на приемна и на алтернативна грижа за деца, за ефективно социално включване на деца с увреждания, както и за подкрепа на младежи, напускащи резидентни услуги.

МСС-България продължава да оказва социална подкрепа, съдействие и консултации на съдилища и физически лица (деца, родители, роднини и близки, адвокати и други професионалисти) чрез предоставяне на социални и други доклади при развод и раздяла, упражняване на родителски права и задължения, реинтеграция, осиновяване, трафик, непридружени деца в чужбина и др. чрез работата си, като клон, в мрежата на Международна социална служба със седалище-Женева, Швейцария.

Съдържание	стр.
За 2015 година говори изпълнителният директор	3
Реализирани проекти	5
Услуги в подкрепа на деца в риск и техните семейства	6
Услуги в подкрепа на децата с увреждания и техните семейства	10
Услуги в подкрепа на деца, лишени от родителска грижа,	13
Услуги в подкрепа на младежи над 18 год.по пътя към самостоятелност	16
Горди сме с нашите постижения	18
Деца и семейства в трансгранична ситуация	22
Източници и обем на финансиране за 2015 година	25
Донори на организацията за 2015 година	26

За 2015 година говори изпълнителният директор:

Уважаеми колеги и партньори,

2015 бе за нас година на усилена работа, непрекъснат анализ на резултатите от предоставяните от нас социални услуги, дискусии вътре в екипите на услугите, както и между екипа на фондацията и ръководителите на услугите как да чуваме по-добре гласа на децата и техните семейства, как по-ефективно да ги включваме в процеса на планиране на услугите и да ги ангажираме в работата.

Разширихме дейността си, като доставчик на социални услуги за деца и семейства, и от 1 септември, след проведен конкурс, управляваме 2 нови услуги в община Плевен - Център за обществена подкрепа и Център за настаняване от семеен тип „Приятел“ за деца и младежи без увреждания от 7 до 18 (20) години.

През годината нашето внимание бе центрирано върху децата и младежите, настанени в 4-те резидентни услуги, които управляваме в общините Смолян, Търговище и Плевен. Имахме много въпроси и малко отговори. Вече бяхме разбрали, че се изправяме пред нови предизвикателства в грижата – групата деца и младежи става все по-разнородна; все-повече се увеличава възрастта на децата при настаняването, все-повече юноши се извеждат от биологичното им семейство поради сериозни неблагоприятия (преживяно насилие, тежки кризи, negliжиране, въвличане в тежки форми на детски труд). Всичко това правеше работата на персонала още по-трудна, позитивните резултати се постигаха по-рядко и с огромни усилия. Тези проблеми поставиха пред нас нови задачи- да търсим нови знания как по-добре да организираме работата, каква нова педагогическа концепция и философия би отговорила на новите потребности на младите хора и много други. Тези търсения ни отведоха до разработване на проект: „За реална промяна в живота на децата, отглеждани в алтернативни форми на грижа, като резултат от процеса на деинституционализация в България“, който ще реализираме през 2016 г. с финансовата подкрепа на фондация „Медикор“, Лихтенщайн.

Като особено успешна определяме нашата работа по проект „Правосъдие-приятел на детето“, реализиран с финансовата подкрепа на фондация ОУК и Българо-швейцарската програма за сътрудничество чрез фонд „Реформи за развитие на гражданското общество. Както бе посочено в независимата оценка на проекта от „Глобал метрикс“ ООД, най-устойчивият резултат от изпълнението на проекта е промяната в нагласите на представителите на отговорните институции (основно съдилища, Дирекции „Социално подпомагане“ и доставчици на социални услуги за деца и семейства) и фактическото поставяне на интересите и правата на децата в центъра на вниманието и общата работа. Този извод бе подкрепен и от участниците в Заключителната конференция по проекта, един от които сподели: „Този проект носи голяма надежда за реформиране на правосъдието в частта за децата, защото то почти не съществува в България. Това е първата стъпка. Добър прощъпулник в тази посока“. Това ни дава стимул и мотивация за мултиплициране и обогатяване на постигнатите резултати чрез прилагане на минималните стандарти в повече населени места в страната и разширяване обхвата на целевите групи чрез въвличане на други професионални общности и власти.

Важен приоритет на организацията продължава да бъде развитието на професионалната мрежа от специалисти, работещи в услугите. Придобиването на нови знания и умения и разширяването на техните компетентности са от изключително значение за предоставянето на качествени и ефективни услуги. Доказателство за това са осигурените над 85 дни обучения/участие в професионални срещи и семинари на екипите или отделни специалисти, проведените 200 външни супервизии (63 групови и 137 индивидуални). За втора поредна година проведохме общ тиймбилдинг на специалистите от всички услуги, които управляваме, който събра заедно над 120 души. Този тип срещи се оказва много ценен за поддържането на мрежата и за активизиране на обмяната на опит, знания и умения за работа по случай между услугите.

Продължихме активно да си сътрудничим с организациите от Националната мрежа за децата, както и тези от Коалиция „Детство 2025“, на които сме член, за решаване на възникващи проблеми, свързани с различни аспекти от правата на децата или развитието на процеса на деинституционализация. Участвахме в различни междуинституционални срещи и работни групи с представители на държавните институции. Вярвам, че бяхме ефективни и търсени партньори!

Д-р Събина Събева, дм

2015

Реализирани проекти

1. „Правосъдие - приятел на детето“

Финансира се от фондация ОАК и Българо-Швейцарската програма за сътрудничество и се изпълнява съвместно с фондация „Детски правен център-България“. Общата стойност на проекта е 312 044 лв., от които 49 632 лв. са безвъзмездна помощ от Швейцария.

Период на изпълнение: Септември 2012 – Август 2015 г.

2. „Партньорство за ефективни и достъпни услуги по превенция на институционализацията на деца“

Финансира се от Българо-швейцарската програма за сътрудничество. Общата стойност на проекта е 407521,36 лв., от които 89,92% или 366 443,21 лв. са безвъзмездна помощ от Швейцария.

Период на изпълнение: 1 септември.2013 – 31 август 2015 г.

3. „Чрез по-добра грижа към успешно социално включване на деца и младежи в риск от област Смолян“

Финансира се от фондация "Медикор", Лихтенщайн в размер на 448 500 лв.

Период на изпълнение: 1 юни 2013 - 31 май 2015 г.

2015

Услуги за подкрепа на деца в риск и техните семейства

Над **2300 деца, родители**, настойници и членове на разширеното семейство са получили подкрепа от специалистите на управляваните от нас пет Центъра за обществена подкрепа (ЦОП) в общините В.Търново, Търговище, Севлиево, Смолян и Плевен в рамките на работата по **1003 случая** при общ капацитет **171 случая**.

Брой случаи по вид направления от ОЗД	
<i>Подкрепа и консултиране на семейства в общността</i>	324
<i>Услуги по приемна грижа в следните направления:</i>	221
• Подкрепа на утвърдени приемни семейства	103
• Подкрепа на деца, настанени в приемни семейства	51
• Обучение на кандидати за приемни семейства	67
<i>Услуги в подкрепа на осиновяването, най-вече обучение на кандидати за осиновители</i>	39
<i>Превенция на извеждането на деца от биологичните им семейства и реинтеграция в биологичното семейство</i>	140
<i>Превенция на отклоняващо се поведение. Социално-педагогическо консултиране на деца с поведенчески проблеми</i>	104
<i>Подкрепа на роднини и близки за оказване на качествена грижа за настанените в тях деца</i>	30
<i>Други</i>	145

Продължаващо обучение на утвърдени приемни семейства от ЦОП-Смолян

Психологът на ЦОП-Севлиево – Зина Александрова споделя:

Един от най-трудните, но успешно финализирани през 2015 г. случаи е случаят на дете, което екипът на ЦОП-Севлиево подготви и подкрепи за преместване в осиновително семейство в САЩ. В началото на годината, детето показваше много силна привързаност към членовете на приемното семейство, в което се отглежда, както и страхове при мисълта за раздяла с тях. Личната и семейната ѝ история, травмата от изоставянето и нарушеното базисно доверие още в ранното ѝ детство рефлектираха силно върху начина, по който приемаше останалите присъстващи в живота си и беше необходимо време, за да може самото дете да се почувства в безопасност и емоционална сигурност.

Важна цел на нашата работата бе възстановяването на разпокъсаността в личната история на детето и възвръщането на усещането за контрол в собствената съдба. Чрез методите на наративната терапия, чрез приказки, истории и митове, на малолетната е предоставяна възможност да споделя мнения и преживявания, чрез опосредстващата роля на персонажи и герои, което доведе до освобождаване на задръжни емоционални механизми и страхове. През целия период, заедно с детето, бе подготвяна и систематизирана „Книга на живота“, която то взе със себе си, при отпътуването си в чужбина, както и албуми със снимки. Всичко това имаше своя дълбок смисъл не само по отношение на миналото и настоящето, но и за правилното разбиране от детето на роднинските връзки, в които влиза с осиновяването и които ще останат постоянни в идентичността ѝ.

През целия период, в ЦОП ежеседмично се осъществяваха видео-разговори по скайп между детето и осиновителката, целящи взаимно опознаване и приемане. Екипът съдейства за преодоляване на езиковата бариера, както и за запознаване, чрез различни информационни и фотографски материали, с особености, забележителности и атракции в щата, където щеше да живее. Детето бе запознато с разстоянието и времето за придвижване. През целия период, екипът предоставяше пълна и обективна информация на детето., относно пътуването, респективно пристигането в Америка, възможни съвместни дейности с майката, посещения на обекти, запознаването с разширеното семейство, начина, по който ще се случва общуването в началото, училището, в което ще учи и много други съществени подробности.

Детето бе подкрепено за приемане на раздялата с приемното семейство с постигане на сигурност, че изградените връзки ще останат като значима част от идентификационните опорни точки в живота ѝ.

През месец октомври, с оглед минимизиране на травмени преживявания при детето по време и след раздялата с приемното семейство, респективно оказване на своевременна психологическа подкрепа, психолог от ЦОП придружи малолетната, заедно с представител на Акредитираната организация за България до гр. София, до момента на самолетния полет. Екипът изпрати детето, заедно с подготвената „Книга на живота“, албуми със снимки, оригинални рисунки, тестове и наративни разкази, от продължителната работа с него, както и подаръчен плик с български народни приказки, образователни и стимулиращи материали. След заминаването на малолетната и след съгласуване с осиновителя и всички ангажирани по случая, екипът продължи да провежда скайп-разговори, с оглед подкрепа в първите седмици, до момента, в който ЦОП да се оттегли окончателно от случая. Адаптацията на детето протече успешно и бързо. Към днешна дата, то се чувства добре, споделя с екипа за положителни преживявания, има значителен напредък с английския език.

Здравка Николова, управител на ЦОП-В.Търново

За екипа на ЦОП-В.Търново едни от най-трудните, но и най-предизвикателните и стимулиращи към търсене на нови подходи, методи и техники на въздействие, бяха случаите на семейства в съдебна процедура за развод или за родителски права, при които децата се вълчат в конфликтите между родителите, което води до емоционални и поведенчески проблеми.

Работата по тези случаи през изминалата година беше значително подобрена благодарение на въвеждането в ЦОП на разработената по проект „Правосъдие – приятел на детето“ Информационната програма за родители в раздяла, преди, по време и след развод. Преминаването през програмата помага на родителите да осъзнаят влиянието на раздялата и конфликтите върху децата, да се фокусират върху техните преживявания, нужди и интереси и ги насочва да мислят как да вземат най-добрите решения за децата си и да се споразумеят и си сътрудничат по въпросите, свързани с родителските права и родителстването след раздялата..

В подкрепа на работата на професионалистите с децата и родителите много полезни се оказаха и издадените от МСС – България в информационни материали за деца и родители. Книжките за деца *„Моята книжка за развода и раздялата“* и *„Моето семейство се променя“* помагат на децата да изразят трудните чувства и да зададат въпросите, които ги вълнуват, както и да получат по достъпен начин отговори на някои от тях. Книгата *„Защото е за децата - да изградим сигурна основа за родителстване след раздялата“* и информационния материал *„Десет съвета от експерти към родители относно децата и развода“* насочват родителите да мислят как да защитят децата си от своите конфликти и да им дадат сигурност след раздялата.

През тази година ЦОП – В.Търново имаше нелеката задача да апробира разработената от МСС - България нова услуга „Контактен център за деца и родители след раздяла, в процедура на развод или след развод“. Това е място, където децата на разделени родители могат да осъществяват контакти с родителя, с който не живеят, в удобна и сигурна обстановка, в присъствието на специалисти, за да се избегне риска от излагане на детето на конфликтни и криещи риск за безопасността му ситуации.

В рамките на два месеца екипът на ЦОП предоставяше услугата „Наблюдаван контакт“ в Контактния център – В. Търново за едно дете и неговия баща, който живее в гр. Русе. Случаят бе насочен от Районен съд – Велико Търново. Проведени бяха общо 6 срещи, като въз основа на наблюденията за протичането им бе изготвен доклад до съда. В резултат на проведените срещи и преминаването на родителите през Информационната програма, настъпиха промени в нагласите на майката по отношение на връзката дете - баща и тя предложи споразумение на бащата. След приключване на делото бащата получи право в определени дни детето да му гостува в гр. Русе, с което беше постигната целта на услугата.

Сийка Сиракова, директор на КСУДС-Смолян

През 2015г. благодарение на упорития труд на специалистите от ЦОП-Смолян и екипната работа с представители на различни институции, три деца бяха върнати в родните си домове, след като дълго време преди това са отглеждани в приемни семейства или в Център за настаняване от семеен тип за деца без увреждания, Смолян (ЦНСТ).

Едно от реинтегрираните деца е Петя¹- момиче на 14 години, което през м. ноември 2014 г. бе настанено в ЦНСТ. Причина за извеждането на детето е подаденият от майка ѝ сигнал срещу баща ѝ за системен тормоз, упражняван над нея и децата ѝ, в резултат на който тя напуска семейното жилище.

През м. юли 2015 г. майката подаде заявление в ОЗД-Смолян с искане за рентеграция на детето в нейното семейство. Майката бе насочена към ЦОП за ползване на услуги по направление „Рентеграция в биологично семейство“.

Екипът на ЦОП започна работа, както с майката, така и с детето.

Чрез провеждане на индивидуални консултации, ролеви игри и разговори екипът по случая работеше с майката да общува по адекватен начин с дъщеря си, да разбира и задоволява емоционалните ѝ потребности, да изгради умения за поставяне на правила и ограничения, да напътства и стимулира детето, да изгради умения за правилно разпределяне на паричните средства. В резултат от активното участие на майката при предоставянето на услугата и съвместната ѝ работа с екипа, тя успя да намери квартира, старее се да поддържа добра битова хигиена, да подsigури нужния комфорт и домашен уют.

На детето бе дадена възможност да споделя своите чувства и емоции, свързани с предстоящата рентеграция, то бе запознато с правата си съгласно Закона за закрила на детето, както и с отговорността, която носят възрастните за децата си и правото на всяко дете да потърси помощ при нужда, без да изпитва вина. На детето бе оказано съдействие да гостува при майка си по време на празнични и почивни дни.

Периодично се провеждаха екипни срещи между представители на ЦНСТ и ЦОП, по време на които се обменяше информация за протичането на срещите между майката и детето, за нагласите и очакванията, споделени от детето пред специалистите от двете услуги.

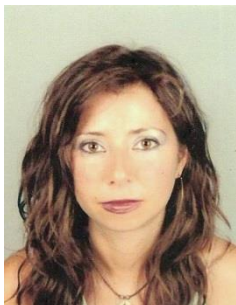
В началото на м. януари 2016г. детето бе реинтегрирано в дома на майка си. След връщането на Петя, майката полага усилия да отговори на потребностите на детето. Старее се да ѝ помага в подготовката на учебния материал и да ѝ осигури качествена и разнообразна храна. Тя даже успява да спестява по малко пари и заявява, че ще ги използва за закупуване на учебници и учебни помагала за Петя за следващата учебна година.

¹ Всички имена в текста на доклада са променени

Услуги в подкрепа на деца с увреждания и техните семейства

225 деца с увреждания и техните семейства получиха подкрепа чрез услугите ни в Центровете за социална рехабилитация и интеграция в общините В.Търново и Търговище и Дневните центрове за деца с увреждания в общините София и Севлиево.

С децата са проведени над **13 000 часа** рехабилитация, логопедична терапия, педагогическа и психологическа подкрепа, както и над **1450 часа** **групова работа** по различни теми за развиване на умения за самообслужване, опознаване на живота в общността (посещение на магазини, библиотека, кино, сладкарница, зоологическа градина, природни забележителности) и ателиета по готварство, градинарство и арттерапия.

Десислава Хараланова, логопед и ръководител на ЦСРИ-Търговище за работата с деца и младежи с увреждания, настанени в ЦНСТ

През 2015 г. ЦСРИ към КСУДС-Търговище проведе значителна по обем работа с деца и младежи с увреждания, настанени в ЦНСТ - Търговище.

Освен индивидуалните сесии с отделни специалисти, екипът наблюдава и на провеждането на групова работа с тях, тъй като децата, които се отглеждат в услуги от резидентен тип се нуждаят от допълнителна подкрепа в общността, за да развиват и надграждат своите ресурси. При тях се наблюдават трудности в общуването, съблюдаването на правила в група и на обществени места.

През 2015 г. са проведени 61 групови дейности в рамките на различните ателиета, които са разработени съобразно интересите и потребностите на децата. Особен интерес предизвиква работата в ателиета, като „Градинарство“, „Кулинария“ и клуб „От древността до днес“. Акцентът в тях се поставя върху развитието и поддържането на нови умения у децата, необходими в ежедневието им. Участието на децата в тях оказва положително влияние върху развитието им. Децата с нетърпение очакват провеждането им, показват активност и любознателност в сесиите, старание при изпълнението на поставените им трудови задачи, а някои от тях дават и предложения в част от ателиетата каква дейност да бъде включена. Те се чувстват значими и удовлетворени от това, че тяхното мнение се иска и се цени и това провокира още повече тяхната активност.

изпълнение.

Дейностите, които се провеждат в отделните ателиета, са различни от провежданите в училище или в ЦНСТ. В деня за групова работа децата и младежите се интересуват какво ще им бъде възложено да правят, някои от тях проявяват по-голяма инициативност и се стремят да бъдат водещи като показват лидерски умения и качества и дават насока за заниманията, като същевременно с това се стремят да привлекат вниманието на околните към тях и да получат одобрението на възрастните. Екипът наблюдава, че децата са развили по голяма инициативност, общителност, по голяма отговорност към разпределението на задачите и тяхното

Искра Влахова, ръководител на Дневния център за деца с увреждания „Слънчоглед“, София

През 2015г. започна сътрудничество на Дневния център „Слънчоглед“ в София със специалисти от НБУ и представители на фондация „АСИСТ“ за запознаване с възможностите на Tobi Communicator и демонстрации на работа с компютър чрез поглед. Устройствата за контрол с поглед дават възможност за обучение и общуване на деца с физически увреждания, които не могат да говорят или да комуникират по друг начин. С помощта на погледа могат да се взаимодействат с компютър и да се създават обучителни приложения, с които може да се развиват различни когнитивни умения – започвайки от създаване на разбиране за причина и следствие, преминавайки през научаване на понятия и категории (форми, цветове, животни, плодове и т.н), използване на символи за активиране на синтезирана реч за най-често използвани фрази.

Методът за работа на компютър с поглед беше заснет в обширен репортаж на Канал1, за да бъде излъчен на 03.12. – международния ден на хората с увреждания. В репортажа беше подчертано изключителното гостоприемство и сътрудничество на ДЦДВУ „Слънчоглед“ за въвеждане в практиката на този иновативен метод.

В периода май-юли, 2015 г. бе проведена серия от ежеседмични срещи, на които специалистите на ДЦДВУ „Слънчоглед“ бяха запознати с използването на устройства за проследяване на погледа за контрол на компютър и специализиран софтуер.

Бяха определени три деца от ДЦ, които имат сериозни физически ограничения, и които биха имали най-голяма полза от въвеждането на такъв тип помагачи технологии. С тях бяха проведени няколко сесии, с използване на софтуер, позволяващ с погледа да се взаимодействат със среда, в която могат да се извършват прости и интересни за децата задачи, свързани с насочване на погледа към обекти и предизвикване на ефект чрез задържането му.

И трите деца успяха, макар и в различна степен, да използват погледа за изпълнение на задачите като две от тях в рамките на една сесия успяха да стигнат до четвърто и пето начални нива, които включват фиксиране на обект и задържане на погледа. Тези умения са основата за използването на проследяване на погледа за контрол и на по-сложни приложения, които позволяват писане на текст и обучителни задачи, развиващи когнитивните способности на децата и техните комуникационни умения и възможности. Резултатите от тези тестови сесии показаха, че използването на устройства за проследяване на погледа може да заеме централно място при работата с тези деца със сериозни увреждания.

Особено голяма радост за целия екип беше това, че едно от децата показа наскоро (след като се разплака), че му е мъчно за баба му, която не беше виждал няколко дни. Вече няколко пъти успява да покаже, че е жаден, а също така, дали иска сок или вода.

Ваня Димитрова, социален работник с ръководни функции на ЦСРИ-В.Търново

Един от основните акценти в работата на специалистите от ЦСРИ – Велико Търново през 2015 година беше посрещането на клиентите в Услугата.

По време на своята работа през годините екипът на ЦСРИ забеляза, че ползвателите на услуги не са достатъчно запознати с това, какво представлява Центърът, какви специалисти има в него и каква е тяхната работа, кога трябва да се обърнат към даден специалист и каква подкрепа могат да получат от него. Още едно от наблюденията ни беше, че голяма част от децата и младежите си задаваха редица въпроси, на които не знаеха отговора: „Къде ме водят?“, „Какво ще правят с мен“, „Ще боли ли?“. Няма да забравя едно от децата, което родителите бяха довели на логопед, което плачеше в коридора и убеждаваше баща си, крещейки с всичка сила: „Не съм Долен. Не ме водете тук!“. След кратко чудене защо 6-годишното дете говори по този начин, разбрах, че иска да каже „Болен“ и че в неговата представа Центърът бе по-скоро свързан с лекари, болка и страх, отколкото с игра, забавление и усмивки.

Ето защо през 2014 г. екипът реши, че е добре да посреща децата, освен с детски рисунки и украса в коридора на Центъра, и с една малка рибка, която да стои в офиса и да посреща всички. Оказа се, че рибката, която нарекохме Сергей, е добър „домакин“ и „завоевател“ на детското внимание.

Към края на 2014 г. решихме да създадем Книжка на потребителя (клиента), която нарекохме „Серго, ти и ЦСРИ“, чрез която да запознаваме децата и техните родители с работата в Центъра и специалистите, които работят в него.

Тази идея се реализира през 2015 г., когато разработихме и издадохме книжката. В нея основен герой е Сергей, който по интерактивен начин запознава детето или младежа с Центъра. В книжката е отделено място за родителите, в което те получават информация за индикаторите, по които да се ориентират кога трябва да потърсят даден специалист..

Децата и родителите дадоха много висока оценка на усилията на екипа. Клиентите се радваха на своите книжки, показваха ги на други и разказваха кои специалисти посещават. При някои от децата, които имаха проблем с адаптацията, специалистите даваха предварително една книжка на родителите, за да могат те в домашни условия да разговорят и обяснят на детето какво ще прави в Центъра, кой ще работи с него, като му покажат предварително снимката на всеки един от специалистите.

Информацията, която се съдържа в книжките, се оказа полезна и за други специалисти, педагози, както и за родители, които се интересуваха при какви обстоятелства могат да ползват услугите на ЦСРИ.

През годината създадохме и фейсбук страница на услугата. Тя дава възможност да се добие по-пълна представа за работата на Центъра. В нея децата и родителите им могат да следят за интересни събития, да намират или да дават информация, както и да осъществяват контакти помежду си

2015

Услуги в подкрепа на деца, лишени от родителска грижа

Грижихме се за **52 деца и младежи** на възраст от 4 месеца до 18 години в **Центровете за настаняване от семеен тип за деца и младежи без уреждания** в Смолян, Плевен и Търговище. Общият капацитет на 4-те центъра е 46.

Работихме с **54 тинейджъри над 12 години, настанени в резидентни услуги** във **В.Търново, Смолян, Севлиево и Попово** (Центрове за настаняване от семеен тип и ДДЛРГ) за развитие на различни умения за живот, с акцент върху социалните умения, както и за преодоляване на проблеми в поведението, за по-добро разбиране и приемане на семейната история.

Виляна Ризова, ръководител на двата Центъра за настаняване от семеен тип в КСУДС-Смолян

През годината прилагаме разнообразни методи за работа с децата и младежите, свързани с развитие на различни практически умения за живот. Най-вълнуващи и въздействащи се оказаха дейностите, провеждани извън Центровете (екскурзии, лагери, походи), както и клубовете и ателиетата, организирани в самите услуги.

През м. април 2016г. бе проведена двудневна екскурзия за младежите от ЦНСТ за деца и младежи на възраст 13-18 (20) години до гр. София. Целта на екскурзията бе те да се ориентират в непозната за тях среда, да развият уменията си за пътуване в междуградски транспорт и да търсят информация за предвижване от едно място до друго. Едновременно с това младежите се запознаха с културно- историческото наследство на регионите, като получиха информация за историческото минало и култура.

При пристигането си в гр. София децата разгледаха Централна гара и автогара.. Целта на

посещението бе да се запознаят с разписанията, да знаят от къде и как да получат информация за пристигащите и заминаващи автобуси и влакове, от къде и как да си купят билети за дадено направление, какво е предназначението на чакалнята, какво представляват и как се използват различните влакови вагони. По време на посещението

те се запознаха с всички видове градски транспорт, който се ползва в градовете в България - тролей, трамвай и метро.

В рамките на двата дни младежите имаха възможност да посетят важни обществени институции и национални обекти, свързани с управлението на страната- Президентство, Парламент, Министерски съвет, Народното събрание, Съдебна палата и бяха запознати с функциите и ролята им. Интерес предизвика смяната на караула пред Президентството.

С образователна цел беше посетен Националният природо- научен музей. Младежите се запознаха с редки животински видове и минерали. Бяха впечатлени от това, че най- красивите кристали са от родопския край на България.

Младежите се разходиха в Центъра, посетиха Зоологическата градина и един от най-големите магазини- МОЛ- Парадайс център, като останаха поразени от цените на стоките.

Анелия Ангелова , социален работник с ръководни функции в ЦНСТ към КСУДС-Търговище

ЦНСТ към КСУДС-Търговище отвори врати на 1 юли 2015 г. До края на годината, в Центъра бяха настанени 12 деца. За да развият те своя пълен потенциал и да придобият умения за живот, екипът провежда с тях индивидуална и групова работа по проблеми, които ги интересуват, както и ателиета по интереси. Желанието на децата и активното им участие в различните дейности дава на

екипа увереност, че върви в правилната посока, за да придобият те чувство за принадлежност към групата, в която живеят и да изградят отношения на доверие и разбирателство помежду си и с персонала. Даваме си сметка, че е необходима още много работа и усилия за да се доизградят и укрепнат тези отношения.

Екипът на Центъра приоритетно работи и насърчава поддържането на емоционалната връзка между децата и биологичното им семейства. През 2015 г. благодарение на тази работа бе поставено ново начало за

възстановяване и укрепване на емоционалната връзка между две от децата и тяхното семейство, като те осъществиха поредица от домашни посещения. За три от децата започна процес на реинтеграция в биологичното семейство.

ЦНСТ към КСУДС-Търговище, като всяко едно голямо семейство, има своите постижения и трудности. Като постижение в ежедневно взаимодействие с децата, можем да определим намирането на подходящи училища за три от децата, съобразно тяхната

възраст и възможности, като екипът всекидневно насърчава и подкрепя децата при подготовката за училище. За нас, дори и малките промени в децата, са постижение. В рамките на половин година успяхме да изградим базови хигиенни навици в един от младежите, който дълго време е бил negliжиран в семейството си, не е притежавал никакви лични вещи и дрехи, били са му възлагани задачи по обгрижване на по-малките деца. Младежът, с изработени от него самият средства, и с помощта на довереното си лице в ЦНСТ, си купи дрехи,

като при всяка покупка активно се интересуваше от мнението на екипа дали му стои добре и направило ли е добър избор. При същото момче имаше риск от отпадане от училище, който бе предотвратен. Детето е записано в девети клас със специалност готвач за придобиване на професия.

Работим винаги съвместно с децата. Стремим се да бъдем максимално открити и честни с тях. Нашият екип, както и колегите от останалите услуги, с които децата общуват в рамките на Комплекса, се стремим да покажем на децата как да мечтаят и чрез съвместни усилия да сбъднем мечтите им. Заедно създаваме домашния уют, спокойствие и сигурност, в които те растат и съпреживяваме заедно с тях всяка емоция и вълнения, били те положителни или отрицателни.

2015

Услуги в подкрепа на младежи по пътя към самостоятелност

13 младежи над 18 години бяха приети в Наблюдаваните жилища във В.Търново, Севлиево и Смолян. Средната възраст на младежите е 20 години, а средният престой в жилището - 16,5 месеца.

За резултатите и трудностите в работата с младежите говорят ръководителите на услугите

Сийка Сиракова- директор на КСУДС-Смолян

Екипът на КСУДС-Смолян вярва в това, че за да има постижения, не бива да се разчита само на работата на един човек. Различните и допълващи се услуги, съвместната работа между екипите на ЦНСТ и ЦОП, подкрепата, която младежите получават след напускане на ЦНСТ, отивайки в НЖ- всичко това само по себе си е постижение.

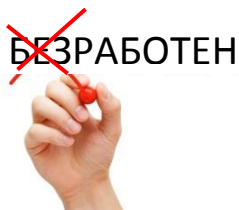
Създаването на доверие между младежите и социалния работник на НЖ започва още докато те са в ЦНСТ. Създаденото доверие остава и след напускане на Жилището. Младежите и девойките са тези, които инициират контактите. Социалният работник си остава техният най- близкият човек, на когото могат да разчитат- за съдействие, за съвет, за изслушване.

През 2015 г. НЖ са ползвали общо 3 младежи. И тримата са приети в услугата през 2014 г., след като са напуснали ЦНСТ за деца и младежи 13-18 (20) г. През 2015г. и тримата младежи са напуснали услугата, като двама от тях са успешно интегрирани и са започнали самостоятелен живот. Третият младеж, пет месеца след напускането му, отново е приет в услугата за оказване на подкрепа в намирането на стабилна трудова заетост. Пет младежи и девойки - бивши потребители на услугата, потърсиха подкрепа от социалния работник на услугата. Проведени бяха над 25 индивидуални консултации с тях. Оказано им бе съдействие пред различни институции, емоционална подкрепа, бяха подпомогнати за жилищното им устройване, осигурени им бяха хранителни продукти, дрехи, чаршафи и одеяла, получени чрез дарения. Към края на годината всички те са жилищно устройени и работят на постоянен трудов договор, двама продължават образованието си във ВУЗ.

Здравка Николова, управител на Наблюдавано жилище-В.Търново

През 2015 година четирима младежи, напуснали резидентни услуги след навършване на пълнолетие, ползваха услугата Наблюдавано жилище – В. Търново, като получаваха не само подслон, а нещо още по-важно – подкрепа по пътя към самостоятелния живот на отговорни възрастни. В работата с тях екипът се стремеше те да осъзнаят личната си отговорност за живота, който водят, както и за бъдещето си.

Голямо предизвикателство беше младежите да се научат да разпределят финансовите средства, които им се предоставят. Социалният работник оказваше непрекъсната помощ при разпределяне на месечния им бюджет, подкрепяше ги при пазаруване, провеждаше разговори относно рискове и проблеми при скъпи и необмислени покупки, вземане/даване на пари в заем и закупуване на стоки на изплащане. Въпреки това младежите често извършваха необмислени покупки на кредит и необмислено даваха пари на заем, в резултат на което изпадаха във финансови затруднения.

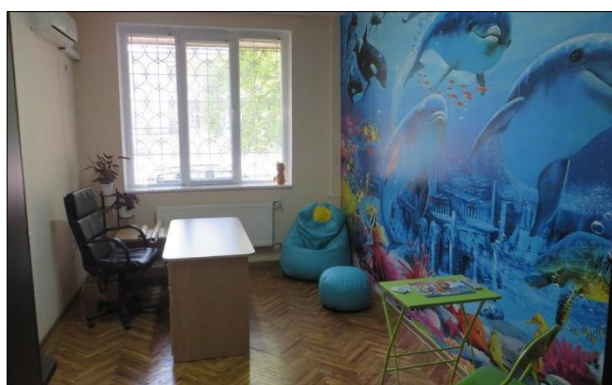
Усилията на екипа основно бяха насочени за постигане на професионална реализация на младежите. Те получаваха консултации за това, какво могат да работят според квалификацията и уменията си, за начините на търсене на работа, оказваше им се съдействие и емоционална подкрепа при кандидатстване за работа. Липсата на средно образование при повечето от младежите ограничава възможностите им за реализация на трудовия пазар. Друга сериозна пречка за намирането на работа и задържането на работното място са нереалистичните им очаквания. Те често подават документи за длъжности извън техните квалификация и възможности, считат, че им се полага много по-високо заплащане за много по-малко положен труд, а изискванията на работодателя към трудовата дисциплина и качеството на работа приемат като лична обида или дискриминация.

Справянето с тези проблеми представляваше истинско изпитание за професионализма на екипа. Благодарение на интензивната работа, включваща консултиране, съдействие и придружаване при търсене на работа, срещи и разговори с работодателите, през 2015 г. двама от младежите работят на трудов договор, имат добра трудова дисциплина, планират успешно разходите си. С подкрепата на екипа те успяха да си намерят квартири и да заживеят самостоятелно, като до момента се справят много добре, продължават да са на същото работно място и са запазили първоначално наетите от тях квартири.

2015

Горди сме с нашите постижения!

През 2015 година приключи изпълнението на проект „**Правосъдие-приятел на детето**“, чиято основна цел беше да се разработят и пилотират минимални стандарти, които да гарантират правата на всяко дете, което участва в съдебни производства в областта на гражданското правораздаване (дела за определяне местоживеене на детето, родителски права, лични отношения, заместващо съгласие за пътуване в чужбина, настаняване извън семейството, домашно насилие и т.н.). Разработените съвместно със съдии и социални работници **минимални стандарти, групирани в 12 тематични области**, и събраните **добри практики по прилагането на стандартите** са публикувани в книгата „**Правосъдие-приятел на детето: стандарти в областта на гражданското правораздаване за деца и добри практики**“. Книгата е достъпна на електронната страница на МСС-България (www.iss-bg.org). В изпълнение на предложените стандарти:

1. Изградихме **11 адаптирани помещения** (съдебни зали, стаи за деца и чакални) в сградите на **9 съдебни палати** в страната:

- ✓ 4 адаптирани съдебни зали в Районните съдилища в Бургас, Благоевград и Велико Търново (2 зали),
- ✓ 6 стаи за изслушване на деца в Районните съдилища в Берковица, Бургас, Бяла Слатина, Дулово, Златоград и Хасково,
- ✓ 1 помещение за изчакване в Районен съд Велико Търново.

2. Организирахме **обучения** на общо 60 съдии и социални работници от 18 съдилища и Отдели за закрила на детето в страната за работа с деца, които участват в граждански дела.

3. Разработихме и тествахме за първи път в **три нови услуги**, които подкрепят детето и неговите родители, които участват в съдебни производства:

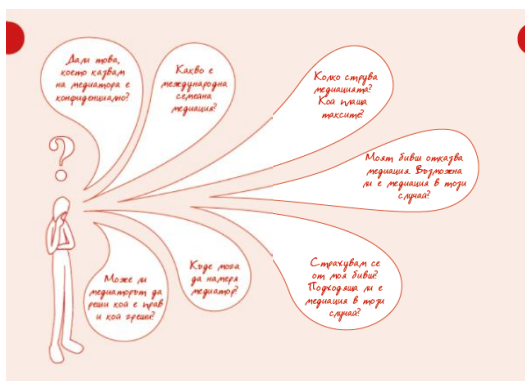
- ✓ **Информационна програма за родители, които се разделят или развеждат** (съдът насочва родителите към тази програма, която се предоставя в Центровете за обществена подкрепа в Бургас и Велико Търново);
- ✓ **Контактен център за деца и родители след раздяла или развод**, в който център, съобразно съдебното решение, може да се осъществява наблюдаван контакт, подкрепян контакт или той да служи за място за предаване на детето. Контактни центрове са изградени в Бургас и Велико Търново.
- ✓ **План за родителстване** – услуга, която подпомага родителите да постигнат споразумение относно децата след развод или раздяла. Тази услуга се предлага от Районен съд Благоевград. Планът за родителстване е достъпен на електронната страница на съда (<http://blagoevgradrc.judiciary-bg.org/>).

4. Създадохме три **информационни книжки предназначени за деца**, които участват в съдебни производства по Семейния кодекс, Закона за закрила на детето и Закона за защита от домашно насилие. В разработването им участваха деца, които имат опит и са били изслушвани в съда:

5. Подготвихме **цикъл от лекции за студенти по право** относно правата на детето и участието му в съдебни производства. Част от лекциите представихме на студенти по право в трети курс на Правно-историческия факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски“ в Благоевград;

6. Преведохме и публикувахме книгата **„Разрешаване на семейни конфликти: ръководство за международна семейна медиация“**, разработена от Генералния секретариат на Международна социална служба. Книгата е предназначена за семейства, които преживяват конфликт с международен елемент, както и за различни групи професионалисти (медиатори, адвокати, социални работници и др.).

В края на м. май 2015 г. успешно приключи изпълнението на проекта **„Чрез по-добра грижа към успешно социално включване на децата и младежите от област Смолян“**, финансирана от фондация „Медикор“, Лихтенщайн.

За периода януари – май бе проведена интензивната работа за подготовка на младежите от ЦНСТ за младежи на възраст 15-18 г. за успешна социална интеграция. Тя включваше провеждане на групови работи за развитие на социални умения (работа върху собствената биография, подобряване на самопознанието и самооценката; професионално ориентиране и умения за търсене на работа; споделяне на очаквания за бъдещето), както и ежеседмични ателиета и клубове по интереси (арт-ателие, готварство и др.) с цел придобиване на трудови навици и умения.

Продължи предоставянето на услуги в създадения в рамките на проекта Център за настаняване от семеен тип за деца от 3 до 12 години. За периода януари-май имаше 6 нови настанявания на деца, а едно дете след продължителна подготовка беше успешно осиновено. В края на м. май броят на настанените деца беше 11. Екипът се стремеше да посреща по-най-добрия начин здравните, образователни и емоционални потребности на децата, с изключително внимание към индивидуалните особености на всяко дете, да включва децата във вземането на решения, да създава условия за развитието на умения за живот.

Водени от разбирането, че квалификацията на персонала е от ключово значение за качеството на грижата на децата, осигурихме на екипа 5 дни обучения, проведени от изтъкнат швейцарски специалист в областта на резидентните услуги; ежемесечни методически консултации; 10 групови и 15 индивидуални супервизии; едно посещение за обмяна на опит с колеги от сходна услуга в ЦНСТ – Панагюрище.

Благодарение на постигнатия пълен капацитет на ЦНСТ, изградената отлична материална база, мотивирания и квалифициран екип и високото качество на услугата, община Смолян в партньорство с МСС –България и с подкрепата на РДСП –Смолян, успя да осигури устойчивостта на услугата като държавно-делегирана дейност. След провеждане на конкурс, от 1 юни 2015 г. управлението и бе възложено на МСС – България.

В рамките на проект **„Партньорство за ефективни и достъпни услуги по превенция на институционализацията на деца“**, който изпълнявахме в партньорство с Международна социална служба-Швейцария и сдружение „Самаряни“ си поставихме за цел:

- да окажем подкрепа на приемни семейства, които живеят в общини в областите Търговище и Стара Загора, в които няма съпътстващи услуги, които да им съдействат в грижите за децата, настанени в тях.
- да подобрим достъпа, разширим набора и повишим качеството на предоставените услуги в Център „Кризисно настаняване“ към ЦОП - Търговище и в Кризисния център в Стара Загора.
- Да повишим нашия административен и професионален капацитет, както и на други НПО, доставчици на услуги, като организираме и проведем обучения с швейцарски специалисти.

И успяхме!

Към края на проекта- 31 август 2015 г. екипите на Центровете за обществена подкрепа в Търговище и Стара Загора, усиления по проекта с допълнителни специалисти, оказаха подкрепа на 92 приемни семейства. От тях 4 семейства са от община Омуртаг, 10-от Антоново и 4 – от Опан. В двете области екипите получиха 27 направления от ОЗД за

обучение на кандидати за приемни семейства (20) или за обученията и оценка (7 семейства), от които 24 кандидати бяха одобрени. Те са от общините Търговище -2, Котел-2, Антоново- 7 и Стара Загора-13.

За период от 16 месеца през Центъра за Кризисно настаняване в Търговище преминаха 38 деца (19 момчета и 19 момичета) на възраст от 4 до 16 години, като преобладават децата на възраст 12-16 години. Престоят на децата варира между 5 дена и 6 месеца. Настаняванията са извършени от ОЗД в цялата област, като преобладават тези от ОЗД- Търговище (30), следвани от тези от ОЗД гр. Попово (5) и ОЗД- Омуртаг (2). Основна причина за настаняването е превенцията на трайното извеждане на децата от семейната

им среда и настаняването в резидентна услуга (22 деца), следвано от насилие (14 деца) (неглежиране -7, физическо насилие-5 и сексуално насилие -2) и едно дете, след извършване на суициден опит. При изхода от услугата над 70 % от децата са реинтегрирани в биологичното им семейство, семейство на роднини и близки или приемно семейство. Десет деца са настанени в резидентни услуги (ЦНСТ).

За същия период Кризисният център в Стара Загора е предоставил подслон и подкрепа на 42 жени с 48 деца, както и е провел 72 консултации извън Центъра по различни въпроси, свързани с домашното насилие.

Към края на проекта, специалисти от услугите, управлявани от нас и с-ие „Самаряни участваха в 13 дни обучения по темите: стратегическо планиране и административно управление, фондонабиране, приемна грижа, работа с деца в извънсемейна грижа.

Деца и семейства в транс-гранична ситуация (работа в мрежата на Международна социална служба)

Адв. Миглена Балджијева
Ръководител на секция „Работа по случаи с международен елемент“

Към настоящия момент, мрежата на Международна социална служба (МСС) има представителства в над 110 държави по целия свят. Годишно, МСС работи по **20 000 случая**, като съдейства и подкрепя над **100 000 човека** в глобален аспект (годишен доклад на МСС за 2015 година, достъпен на електронната страница на мрежата: www.iss-ssi.org). През 2015 година в МСС-България има регистрирани **75 нови случая** на **91 деца** и **техните семейства** в конфликтна транс-гранична ситуация:

1. Съдебен спор между родители относно родителски права, контакти и издръжка на дете: *общо 36 искания* за предоставяне на социални доклади от чужбина от съдилищата (районни и/или окръжни) в Девин, Враца, София (СРС и СГС), Монтана, Габрово, Горна Оряховица, Дряново, Смолян, Варна, Плевен, Севлиево, Провадия, Ямбол, Бургас, Исперих, Кюстендил, Луковит, Перник, Пловдив и Разград.

Галя е родена през 2008 г. във Франция. Малко по-късно, родителите ѝ сключват брак и семейството се премества в България. През 2009 г. всички се установяват да живеят в Белгия, но отношенията между родителите са напрегнати. През 2001 г. майката се мести в Австрия при сестра си, където по-късно си намира работа и се устройва. Бащата не е съгласен Галя да живее с майка си и детето остава в Белгия. През 2015 г. майката подава молба за развод в България. Съдът се обръща към МСС-България с молба да се предоставят социални доклади за детето и бащата - от Белгия и за майката - от Австрия, за да вземе решение относно местоживеенето, упражняването на родителските права, личните отношения и издръжката на детето.

2. Деца, чиито живот, здраве и развитие са застрашени: *общо 19 искания* от мрежата на МСС (Англия, Испания, Германия и Гърция) за алармиране или получаване на информация и/или доклади от Дирекция „Социално подпомагане“ за деца в риск, които се намират в България. Особен интерес представлява работа ни по 4 специфични случая на общо 5 деца, които се характеризират със следното: 1) децата живеят в чужбина със своите родители, но са настанени извън семействата си, поради различни рискове; 2) социалните служби, съответно съдилищата на държавата, в която се намират децата, търсят чрез мрежата на МСС, информация за членове на разширеното семейство в България, които да могат да поемат грижите за тях, за да се гарантира бъдещето им в семейна среда.

Пенка и Анжела са на 6 и 3 години. Живеят с майка си в Испания. Баща им е бил с тях, но впоследствие се установява в Германия. В семейството са регистрирани индикатори за уязвимост на децата от испанката социална служба (родителите са разделени, майката няма доходи и установен адрес, образователните власти трудно установяват контакти с родителите, имало е ситуации на насилие между родителите, майката среща трудности за посрещане на основните потребности на децата, липсва подкрепяща среда в Испания). Затова, децата са поставени под настойничеството на испанската социална служба и са настанени в резидентен център. Майката съобщава, че в България децата имат баба и прабаба, които могат да поемат грижите за своите внуци. Социалната служба в Испания търси съдействие чрез МСС за получаване на социални доклади от България.

Проблеми в работата ни по транс-гранични случаи на деца, които имат нужда от закрила: от 2014 г. МСС-България среща значителни трудности при получаването на доклади от българските социални служби по молба на чуждестранни социални служби и съдилища чрез мрежата на МСС. Социалният доклад за роднините в България се изготвя от съответната Дирекция „Социално подпомагане“, но той обикновено не се изпраща обратно на МСС-България с аргумента, че „за резултатите от проучването са уведомени компетентните държавни институции за последващи действия“. Така, своевременно събраната от българските социални работници информация или изобщо не достига или достига прекалено късно (понякога повече от година) до службите, които работят и отговарят за детето в чужбина. Този подход значително затруднява и съществено забавя вземането на решение за детето, което да гарантира неговите най-добри интереси. По този въпрос, МСС-България е информирала многократно българските институции и продължава да изразява сериозна загриженост с цел намиране на адекватно решение, което да гарантира правата на всяко дете, което има нужда от защита.

3. **Реинтеграция на дете в семейството** на родителите му в чужбина: *общо 5 искания* от Дирекции „Социално подпомагане“ и съдилища в България за предоставяне на доклади за ситуацията на родителите в чужбина.

4. **Осиновяване.** Две са основните насоки на работа ни, свързана с осиновяване: 1) издирване на биологични родители от осиновени деца: *общо 2 консултации* на възрастни, осиновени от България в чужбина, и 2) възможности за осиновяване на дете в Гърция, родено от българка, която е дала съгласие за това: *общо 5 искания* от МСС-Гърция за предоставяне на социален доклад за ситуацията на майката в България. Цялата налична информация се предоставя на Агенцията за социално подпомагане. За съжаление, МСС-България няма обратна връзка какво се случва по тези случаи.

Ася ражда сина си в Гърция и дава своето съгласие за неговото осиновяване от гръцко семейство. Социалната служба в Гърция иска съдействие чрез МСС за изготвяне на актуален социален доклад относно ситуацията на майката в България, за да може да се финализира процедурата по допускане или недопускане на осиновяването.

5. **Спор между родители за пътуване на дете в чужбина** (т.нар. заместващо съгласие): *общо 2 искания* от съдилищата за предоставяне на социални доклади от чужбина.

6. **Издирване на лица в България** – родители, роднини и други близки: *общо 2 искания* от мрежата на МСС.

7. **Възстановяване на контакти между деца и родители:** *общо 2 искания* от бащи, чиито деца живеят с майките си в чужбина.

През 2015 г., МСС-България работи и по още два изключително интересни случая:

Виктория е на 4 години и страда от туберкулоза, но родителите ѝ разбират това много късно, когато е засегнат гръбначния стълб на детето. Виктория е оперирана веднага в Германия, но ситуацията не позволява на семейството да остане да живее там (нямат постоянен дом, нямат доходи, не са социално осигурени и т.н.). В крайна сметка, родителите решават всички да се завърнат в България. Социалният работник в болница, в която е била Виктория, както и придружаващият лекар, се свързват със свой колега-лекар от Плевен, за да могат да предадат цялата информация за лечението на детето, което трябва да продължи в България. Тъй като родителите не са осъзнавали напълно сериозността на заболяването на дъщеря им, допълнително е въвлечена и МСС, за да може да се гарантира, че необходимото лечение ще продължи и в България. МСС-България осъществява връзка с Д-р Росманов от Медицинския университет в Плевен и информира Агенцията за социално

подпомагане, от където става ясно, че е сезирана компетентната Дирекция „Социално подпомагане“ за предприемане на действия.

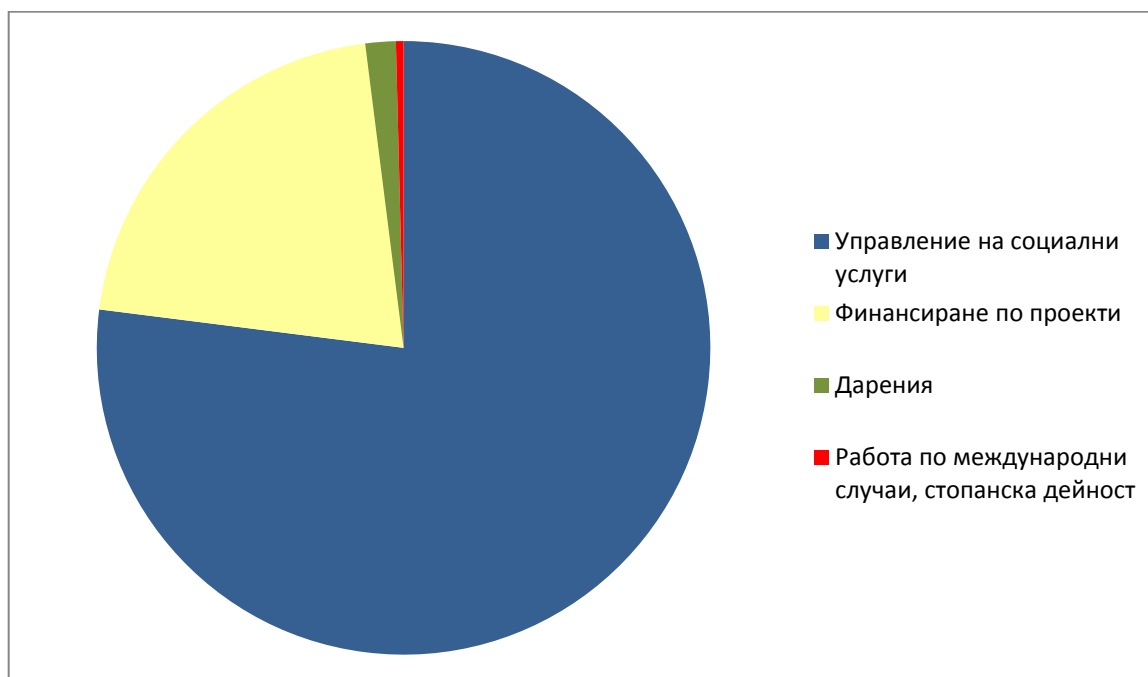
Мария е на 50 години, бивша учителка. От 2007 г. живее в Италия, като се връща от време на време в България. Състоянието ѝ е деликатно – около нея няма близки хора, брат ѝ не се интересува от нея, липсва сигурност, не може да се справя с опасностите и т.н. Постепенно Мария започва да има психически страдания. Проблемите ѝ във времето вместо да бъдат разрешавани, се хронифицират. Социални работници в Италия търсят информация чрез МСС от колегите си в България за възможностите на т.нар. асистирано завръщане на Мария в България. Информацията, предоставена от Агенцията за социално подпомагане, е изпратена в Италия, където да бъде взето решение относно бъдещето на Мария.

2015

Източници и обем на финансиране

През 2015 г. за всички дейности, изпълнявани от МСС-България, сме получили финансиране в размер на 1 930 106,60 лв. Основен дял заемат държавно-делегираните дейности – 1 486 462,45 (77 %), чрез управлението на социални услуги. Следва финансирането по проекти за постигане на конкретни цели – 404 119,56 лв. (21%). Получените през годината дарения са 31 836, 16 лв. (1,6%), приходите от работа по международни случаи (6 224,10лв.) и по фактури за обучения и супервизии, предоставени от фондацията (1 464,33 лв.) съставляват 0,4% (фигура 1)

Фигура 1. Източници на финансиране през 2015 г., представени като относителен дял от общото финансиране

Благодарим на всички наши дарители през 2015 г. , които подкрепиха децата и семействата, с които работим:

Корпоративни дарители	Частни дарители
<p>Дил Диел Оод Стакс Оод Укшини Вайдин - Денис Макси Моделов Еоод "Еливет Фарма" Еоод Доброволческа Инициатива "Плюшено Мече" "Фесто Производство" Еоод Макси Моделов Еоод "Мартекс" Еоод "Виталис-Търговище" Еоод "Сибел 93" Еоод Нео Инженеринг Еоод Смарт Енерджи Груп Ад</p>	<p>Радка Петрова Аврамова Укшини Вайдин - Денис Армен Симонян Петя Димитрова Васко Славов Сираков Минка Челебиева Армен Генрихов Симонян Зорка Славова и Даниела Дариткова Адв. Даниел Братанов Събина Събева Методка Петрова Илко Тодоров Семерджиев Илиян Панайотов Кършев Иван Кирилов Христов Велина Стефанова Пелова Мария Стефанова Колева Юлиан Пламенов Филев</p>